

בענין:

1. יפעת קינן

נושאת תעודת זהות מס' 032216301
מרחוב ההשכלה 3, כפר סבא 4445502

2. נעמי צדיק

נושאת תעודת זהות מס' 301383360
מרחוב המשוט 6 יבנה 8101312

3. חגית קינן

נושאת תעודת זהות מס' 23969595
מרחוב דליה 3, כפר סבא 4441421

4. אורלי אופיר

נושאת תעודת זהות מס' 56557143
מרח' המייסדים 39, רמת השרון 4724510

על ידי באי כוחן גיל רון, קינן ושות', עורכי דין
וכן על ידי באי כוחן אביעד, סרן ושות', עורכי דין
וכן על ידי בא כוחן עורך הדין עומר פלד

שכתובתם לצורך ההליך תהא אצל גיל רון, קינן ושות'
מבית לסיק, רחוב ויצמן 32, תל-אביב 6209105
מס' טל': 03-6967676; מס' פקס': 03-6967673

המבקשות

- נ ג ד -

1. מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

חברה פרטית מס' 512245812
מרחוב ז'בוטינסקי 7, רמת גן 5252007

2. מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ

חברה פרטית מס' 512237744
מרחוב אפעל 4, פתח תקוה 4951104

3. פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ

חברה פרטית מס' 513765347
מרחוב אחד העם 14, תל אביב 6514211

4. כלל פנסיה וגמל בע"מ

חברה פרטית מס' 512244146
מרחוב ולנברג 36, תל אביב 6136902

המשיבות

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

בית המשפט הנכבד מתבקש כדלקמן :

א. לאשר למבקשות להגיש תובענה ייצוגית נגד המשיבות (להלן בהתאמה : מנורה, מגדל, פסגות וכלל), בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן : חוק תובענות ייצוגיות) ;

נוסח התובענה הייצוגית שאת הגשתה מבוקש לאשר מצורף לבקשה זו כנספח 1 ;

ב. לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כל העמיתים בקופות הפנסיה והגמל המנוהלות על ידי המשיבות החל מיום 1 בינואר 2009 ועד יום 4 ביולי 2012 ; לחילופין בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה ;

ג. לקבוע, בהתאם לסעיפים 4(א)(1) ו-14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשות יהיו התובעות הייצוגיות, וכי באי-כוחן החתומים על בקשה זו יהיו באי-הכח המייצגים ;

ד. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המעשים המתוארים מקימים עילות תביעה בגין הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן : פקודת הנזיקין) ; עילה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן : חוק עשיית עושר ולא במשפט) ; רשלנות לפי סעיף 35 לפקודת הנזיקין ; הפרת חוזה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן : חוק החוזים) וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 (להלן : חוק החוזים תרופות) ; הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת, במשא ומתן ובקיום חוזה, לפי סעיפים 39 ו-61(ב) לחוק החוזים ; הפרת סעיפים 10(א) ו-10(ב) לחוק הנאמנות, תשל"ט-1979 (להלן : חוק הנאמנות) ; וכל עילה אחרת שעולה מן העובדות שבבקשה זו ;

ה. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית :

(1) השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי המשיבות במקרים של חריגה ממגבלות ההשקעה הקבועות בתקנה 241 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964 (להלן : תקנות ניהול קופות גמל), כפי שהיתה בתוקף בתקופה הרלוונטית ; כשהיקף ההשבה יבוצע בהתאם לתקנה 41(ב)(2) לתקנות ניהול קופות גמל ;

(2) פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק שנגרם להם עקב החרגה מהוראות ההשקעה ;

(3) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ; וכן

(4) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות ;

ו. להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על-ידי בית-המשפט הנכבד, לרבות משלוח הודעה אישית לחברי הקבוצה, וכי המשיבות ישאו בעלות משלוח ההודעות והפרסום ;

ז. לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי עליו בית-המשפט יחליט, הכל כפי שייראה בעיני בית-המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית ; וכן

ח. לחייב את המשיבות בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין.

חלק ראשון - מבוא

1. הלכות של המשיבות, עמיתים בקופות פנסיה וגמל, הפקידו אצלן כספים לחיסכון. המשיבות מנהלות את הכספים ומשקיעות את הכספים בנכסים שונים.
2. המשיבות מחויבות להשקיע את הכספים בהתאם להוראות הדין. הוראות אלה קבועות, בין היתר, בתקנות לניהול קופות גמל. בתקופה הרלוונטית להליך זה תקנות אלה קבעו הוראות מדויקות בדבר שיעורי ההשקעה המירביים בנכסים השונים. בין היתר נקבעו הוראות שיעורי ההשקעה לסדרות של אגרות חוב שאינן של מדינת ישראל, על בסיס דירוג האשראי של כל סדרה. לדוגמה, נקבע כי ניתן להשקיע בסדרות של אגרות חוב, שדירוג האשראי שלהן נמוך מ-BBB או A-3, רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
3. מגבלות אלה הוטלו מטעמים ברורים. מדובר בכספי הפנסיה והחיסכון של אזרחי המדינה. יש להיזהר בנטילת סיכון בהשקעת כספים אלה. מחוקק המשנה אף ראה לנגד עיניו מצבים, בהם למנהלי קופות גמל ופנסיה אינטרס לבצע השקעות מסוכנות. על כן הוא ראה לנכון להטיל הגבלות אלה.
4. המשיבות הפרו הוראות אלה. כך לדוגמה, בחודשים ינואר 2009 עד יוני 2012, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה ב וסדרה 3) של חברת ארזים השקעות, בשיעור שמעל 5% מהערך הנקוב של הסדרות, אשר אף עלה על 7%. החל מהרבעון השלישי של שנת 2011 מגדל החזיקה בקופה מס' 162 אגרות חוב (סדרה א') של חברת אורד, בשיעור של 7.18% מהערך הנקוב של הסדרה. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2009 כלל החזיקה בקופה מס' 170 אגרות חוב (סדרה 1) של חברת ניסן, שלא היו מדורגות, בשיעור של 6.37% מהערך הנקוב של הסדרה. ברבעון הראשון של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה י) של חברת גדות ביוכימיה, בשיעור של 11.34% מהערך הנקוב של הסדרה. בעת ההחזקה נקבע לסדרות אלה דירוג BBB, או דירוג נמוך יותר. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של כל סדרה.
5. בתקנות ניהול קופות גמל נקבע במפורש כי במקרה של חריגה מההגבלות, לא ייגבו דמי ניהול. לא רק שהמשיבות חרגו באופן שיטתי מהמגבלות שהוטלו עליהן בנוגע להשקעה באגרות חוב, הן גם גבו דמי ניהול בניגוד לדין.
6. על המשיבות להשיב את דמי הניהול שנגבו על ידן, בעת שהיה אסור לגבות את דמי הניהול בשל חריגה ממגבלות ההשקעות.
7. כמו כן, על המשיבות לפצות את העמיתים, חברי הקבוצה, בגין הנזקים שנגרמו כתוצאה מהחריגות. חלק גדול מהחברות שהנפיקו את אגרות החוב נקלעו למצב של חדלות פרעון. לעמיתי הקופות נגרם נזק כתוצאה מההשקעה העודפת, האסורה, בסדרות של אגרות החוב.

חלק שני – ההסדר החוקי - מגבלות על השקעות ואיסור לגבות דמי ניהול במקרה של חריגה מהמגבלות

8. בתקופה הרלוונטית לבקשה זו, נקבע בתקנות ניהול קופות גמל כך :
 - א) קופה רשאית להשקיע בכל נכס בכפוף למגבלות ולכללים שנקבעו בתקנות אלה.
 - ב) קופה תעמוד, בכל עת, בשיעורי ההשקעה המותרים לה לפי תקנות אלה בנכס מסוים או בסוגי נכסים, לפי הענין, וכן במגבלות ובתנאים שנקבעו בתקנות אלה בנוגע להשקעה בהם."

9. בתקנה 2ד41 לתקנות ניהול קופות גמל נקבעו הגבלות על השקעה באגרות חוב סחירות שאינן של מדינת ישראל:

- (א) קופה רשאית להחזיק באגרות חוב סחירות שאינן אגרות חוב של מדינת ישראל או בתעודות חוב מסחריות סחירות של מנפיק, בשיעורים ובתנאים אלה:
- (1) עד 5% מערך הנקוב הכולל של אגרות החוב באותה סדרה;
- (2) אם ההשקעה מדורגת בדירוג BBB- או A-3 לפחות - עד 7.5% מערך הנקוב הכולל של אגרות החוב באותה סדרה;
- (3) אם ההשקעה מדורגת בדירוג A- או A-2 לפחות - עד 15% מערך הנקוב הכולל של אגרות החוב באותה סדרה; ...
- (ב) קבוצת משקיעים רשאית להחזיק באגרות חוב סחירות שאינן אגרות חוב של מדינת ישראל ובתעודות חוב מסחריות סחירות של מנפיק, בשיעור ובתנאים אלה:
- (1) עד 10% מערך הנקוב הכולל של אגרות החוב באותה סדרה;
- (2) אם ההשקעה מדורגת בדירוג BBB- או A-3 לפחות - עד 15% מערך הנקוב הכולל של אגרות החוב באותה סדרה;
- (3) אם ההשקעה מדורגת בדירוג A- או A-2 לפחות - עד 25% מערך הנקוב הכולל של אגרות החוב באותה סדרה; "...

נוסח תקנות ניהול קופות גמל שהיו בתוקף בתקופה הרלוונטית מצורף לבקשה זו כנספח 2.

10. נוסח זה של התקנות היה בתוקף עד יום 4 ביולי 2012. באותה העת מחוקק המשנה אימץ הסדר אחר.

11. "קופה" מוגדרת בתקנה 41א לתקנות ניהול קופות גמל כך - "קופת גמל, למעט קופת גמל לקצבה". מכח תקנות 41כ(ב) ו-41כ(ג) לתקנות ניהול קופות גמל הוחלו הוראות אלה גם על קרן חדשה מקיפה וגם על קרן חדשה כללית, היינו על קרנות הפנסיה המוכרות כיום. קרנות אלה נוסדו לאחר שנסגרה האפשרות של קרנות הפנסיה הוותיקות לקלוט חברים חדשים, בעקבות המשבר האקטוארי של הקרנות הוותיקות.

12. "קבוצת משקיעים" מוגדרת בתקנה 41א לתקנות ניהול קופות גמל כך - "קופות גמל אשר הן או החברה המנהלת אותן נמצאות בשליטה של אותו אדם או מנוהלות בידי אותו אדם או אשר השקעותיהן מנוהלות בידי אותו אדם, הכל בין במישרין ובין בעקיפין, וכן נכסים המוחזקים בידי החברה המנהלת ונכסים שהיא מנהלת, אלא אם כן הוכח, להנחת דעתו של הממונה, כי קיימות בהן מערכות ניהול נפרדות ובכלל אלה דירקטוריון נפרד, ועדת השקעות נפרדת, יושב ראש דירקטוריון נפרד, מנהל כללי נפרד, ועדת השקעות נפרדת [ועדת השקעות נפרדת מופיעה פעמיים – כך במקור] יושב ראש דירקטוריון נפרד, מנהל כללי נפרד, מערך עובדים נפרד, מערך ניהול השקעות ובחירת נכסים נפרד ומשרדים נפרדים".

13. המשיבות מנהלות קופות פנסיה וגמל. בגין הניהול הן גובות דמי ניהול. על כל אחת מקופות אלה חלו, בתקופה הרלוונטית, המגבלות שהוטלו על שיעור ההחזקה על ידי קופה, בתקנה 2ד41(א). כל הקופות המנוהלות על ידי אותה משיבה נחשבות, יחד, קבוצת משקיעים, לצורך המגבלות שהוטלו על שיעור ההשקעה בתקנה 2ד41(ב).

14. בתקופה הרלוונטית לבקשת האישור, תקנות ניהול קופות גמל לא הותירו למנהלי הקופות כל שיקול דעת בקשר לחריגה מהמגבלות שנקבעו בתקנה 2ד41.

15. ההכרח להגביל את היקף הרכישה של אגרות חוב שאינן ממשלתיות ברור. ההגבלה מגבירה את הפיזור של ההשקעה, מקטינה את הסיכון שנובע מריכוז השקעה בניר ערך נתון, ומונעת אפשרות של הגדלת שיעור החזקה מטעמים זרים.

16. תקנות ניהול קופות גמל הסדירו, באותה תקופה, גם את התוצאות שיחולו על הקופות ועל קבוצות המשקיעים, במקרה של חריגה מהוראות ההשקעה שנקבעו.

17. בתקנה 41ב(ג) נקבעה התקופה בה "קופה תתקן חריגה מהוראות הנוגעות להשקעותיה על פי תקנות אלה". בהתייחס לנייר ערך סחיר, לרבות אגרות חוב סחירות, נקבע בתקנה 41ב(ג)(2) כי החריגה תתקן תוך חמישה ימי עסקים, ואם החריגה נובעת משינוי בדירוג של נייר הערך - תוך 50 ימים.

18. בתקנה 41ב(ד)(1) נקבע כי "הקופה תדווח לממונה על קיום החריגה בתוך שלושה ימי עסקים מתום התקופה שנקבעה בתקנת משנה (ג)", היינו מתום התקופה שנקבעה לתיקון החריגה.

19. בתקנה 41ב(ד)(2) נקבע סעד כספי לטובת העמיתים :

"בעד הימים שמתום התקופה שנקבעה בתקנת משנה (ג) או בעד שלושים החודשים שקדמו למועד שבו נודע לממונה על החריגה, לפי התקופה הקצרה מביניהם, ועד המועד שבו, לפי אישור הממונה, תוקנה החריגה, לא ייגבו דמי ניהול מן העמיתים בעד כל ההחזקות של הקופה בנכס המסוים שבו נוצרה החריגה,

ולגבי חריגה מהשקעה שכלולים בה סוגי נכסים שונים – בכל הנכסים מאותו סוג נכסים שלגבי נוצרה החריגה,

ולגבי קופה שהממונה אישר לה לגבות דמי ניהול על בסיס הוצאות בפועל לפי תקנה 41ח(ב)(2) - היא תהיה רשאית לגבות דמי ניהול בשיעור מלא ואולם היא לא תצרף אליה עמיתים חדשים עד למועד שאישר הממונה כי תוקנה החריגה".

20. הנה, נקבעה סנקציה ברורה בגין חריגה מהוראות ההשקעה שנקבעו – איסור גביית דמי ניהול.

21. עוד נקבע כי האיסור לגבות דמי ניהול חל על "כל ההחזקות של הקופה בנכס המסוים שבו נוצרה החריגה", ולא רק בגין החלק של החריגה. למעלה מכך, נקבע כי "[ו]לגבי חריגה מהשקעה שכלולים בה סוגי נכסים שונים – בכל הנכסים מאותו סוג נכסים שלגבי נוצרה החריגה".

22. אם נגבו דמי ניהול בניגוד לדין בתקופה הרלוונטית – חלה חובה להשיבם. הדבר ברור.

23. העקרון העומד מאחורי כללים אלה ברור – הניהול של אותו נכס או אותם סוגי נכסים נעשה שלא כראוי ולכן אין מקום לחייב בדמי ניהול בגין ניהול כושל. החובה להשיב את דמי הניהול גם נועדה להרתיע את המשיבות מביצוע השקעות תוך חריגה מהמגבלות.

חלק שלישי - המשיבות חרגו מהוראות ההשקעה והפרו את האיסור לגבות דמי ניהול

24. המשיבות מנהלות קופות פנסיה וגמל. כך לדוגמה, מנורה מנהלת את קופת מבטחים החדשה, מגדל מנהלת את קופת מקפת, פסגות מנהלת את קופת פסגות פנסיה כללית, וכלל מנהלת את קופת כלל פנסיה.

25. בעבר קופות הפנסיה וקופות הגמל נוהלו בנפרד אלה מאלה. לפני מספר שנים המשיבות העבירו את קופות הפנסיה וקופות הגמל לניהול של אותה חברה. למשל, קופות הגמל של מנורה נוהלו על ידי מנורה מבטחים גמל בע"מ, וקופות הפנסיה נוהלו על ידי מנורה, בשמה הקודם - מנורה מבטחים פנסיה בע"מ. ביום 31 בדצמבר 2013 הושלמה העברת קופות הגמל לניהול מנורה ושמה שונה לשם הנוכחי. מנורה הודיעה כי "זכויות העמיתים בקופות המועברות נשארו ללא שינוי כתוצאה מהעברת הניהול באופן שנשמרו זכויות העמיתים בקופות המועברות. רציפות זכויות העמיתים בקופות המועברות נשמרו כאילו לא חל כל שינוי, והשינוי היחידי שחל הוא שינוי הנובע מהעברת הניהול של הקופות המועברות, אשר מנוהלות החל ממועד ההשלמה על ידי מנורה פנסיה וגמל". הודעות דומות פורסמו על ידי כל המשיבות.

העתקי הודעות המשיבות על העברות קופות הגמל לניהול משותף על ידי החברות המנהלות את קופות הפנסיה מצורפים לבקשה זו כנספח 3.

26. בתקופה הרלוונטית לבקשת האישור חלו על כל קופה המנוהלת על ידי המשיבות המגבלות שנקבעו בתקנות ניהול קופות גמל, בהתייחס לקופה. בנוסף, בהתייחס לכלל הקופות המתנהלות על ידי כל משיבה, חלו ההגבלות שנקבעו לקבוצת משקיעים.

27. המשיבות התעלמו מהוראות אלה. באופן שיטתי וקבוע הן החזיקו אגרות חוב בשיעור העולה על המותר.

28. לצורך הכנת בקשה זו, הצלחה – התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת (ע"ר) פנתה אל אגף שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר, בבקשה לקבל מידע אודות ההשקעות שבוצעו על ידי המשיבות, בשנים 2009 עד 2012. בתגובה לפניה זו התקבלו נתונים בקבצי מחשב.

תקליטור הכולל קבצי הדוחות של כל הקופות המנוהלות על ידי המשיבות מצורף לבקשה זו כנספח 4.

29. מהדוחות שהתקבלו עולה הפרה שיטתית של המגבלות המוטלות על המשיבות. עיקרי ההפרות של מנורה ארעו ביחס להחזקות בקופה מס' 168, של מגדל – בקופה מס' 162, של פסגות – בקופה מס' 106 ושל כלל – בקופה מס' 170.

העתיקי דוחות של מנורה אודות השקעה באגרות חוב קונצרניות בקופה מס' 168 מצורפים לבקשה זו כנספח 5.

העתיקי דוחות של מגדל אודות השקעה באגרות חוב קונצרניות בקופה מס' 162 מצורפים לבקשה זו כנספח 6.

העתיקי דוחות של פסגות אודות השקעה באגרות חוב קונצרניות בקופה מס' 106 מצורפים לבקשה זו כנספח 7.

העתיקי דוחות של כלל אודות השקעה באגרות חוב קונצרניות בקופה מס' 170 מצורפים לבקשה זו כנספח 8. כאמור, הדוחות המצורפים מתעדים היטב את עיקר החריגות. המבקשות מסתפקות בהגשת עותקים מודפסים של דוחות אלה, על מנת שלא להלעיט את בית המשפט בכמות עצומה של ניירת, מעבר לנדרש. כל הנתונים הנוספים הרלוונטיים לבקשה זו מופיעים בקבצי הדוחות שבתקליטור (נספח 4).

30. מנורה ביצעה את ההפרות הבאות -

30.1 החל מהרבעון הראשון של שנת 2009 ועד הרבעון השני של שנת 2012, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה 3) של חברת ארזים השקעות, בשיעור העולה על 7% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמודים 1, 2, 5, 10, 15, 21, 27, 33, 39, 44, 50, 56, 63 ו-69). חברת הדירוג מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון BB. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

30.2 החל מהרבעון השני של שנת 2009 ועד לרבעון השני של שנת 2012, מנורה החזיקה אגרות חוב (סדרה 3) של חברת ארזים השקעות גם בקופה מס' 826, כך שההחזקה המשותפת של הקופות עמדה על 10.31% מהערך הנקוב של הסדרה. הקופות של מנורה יחד מהוות קבוצת משקיעים. על כן, מותר היה להחזיק בכל הקופות יחד רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.

- 30.3 ברבעון הראשון של שנת 2009 מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה ב) של חברת ארזים השקעות, בשיעור של 5.94% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 1). ברבעון השני של אותה שנה מנורה הגדילה את ההחזקה לשיעור של 6.51% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 2). מנורה המשיכה להחזיק בשיעור זה עד לרבעון השני של שנת 2012 (נספח 5, עמודים 10, 15, 21, 27, 33, 39, 44, 50, 56, 63 ו-69). חברת הדירוג מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון BB. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.4 ברבעון הראשון של שנת 2009 מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה 1) של חברת אינטרנט גולד, בשיעור של 5.57% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 1). סדרה זו לא דורגה. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.5 החל מהרבעון הראשון של שנת 2009 ועד הרבעון השלישי של שנת 2010, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה ד') של חברת לידר, בשיעור של 6.59% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמודים 1, 2, 5, 10, 16, 22 ו-27). סדרה זו לא דורגה. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.6 החל מהרבעון הראשון של שנת 2009 ועד הרבעון הראשון של שנת 2012, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה ד) של קבוצת שרם פודים (נספח 5, עמודים 1, 2, 5, 10, 16, 22, 28, 34, 40, 45, 51, 57 ו-63). בתחילת התקופה שיעור ההחזקה עמד על 6.33% מהערך הנקוב של הסדרה. בהמשך התקופה שיעור ההחזקה עלה עד 13% מהערך הנקוב של הסדרה. סדרה זו לא דורגה. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.7 ברבעון הראשון של שנת 2010 מנורה החלה להחזיק אגרות חוב (סדרה ד) של קבוצת שרם פודים גם בקופות מס' 665, 827 ו-1154, בשיעור כולל של יותר מ-10.3% מהערך הנקוב של הסדרה. הקופות של מנורה מהוות יחד קבוצת משקיעים. על כן, מותר היה למנורה להחזיק בכל הקופות יחד רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.8 ברבעון השני של שנת 2009 מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה ג) של חברת אנגל אירופה, בשיעור של 7.12% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 2). החל מהרבעון השלישי של אותה שנה, מנורה הגדילה את שיעור ההחזקה בקופה זו, לשיעור של 8.3% מהערך הנקוב של סדרה זו (נספח 5, עמוד 6). חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון NR3 (שהוא נמוך מ-BBB). על כן, מותר היה להחזיק בקופה רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.9 ברבעון השני של שנת 2009 מנורה החזיקה אגרות חוב של חברת אנגל אירופה גם בקופות מס' 119, 122, 826, 981, 1146, 1271 ו-1297, בשיעור כולל של כ-11.3% מהערך הנקוב של הסדרה. ברבעון השלישי של שנת 2009 מנורה הגדילה את שיעור ההחזקה בסדרה זו ל-13.6% מהערך הנקוב של הסדרה. הקופות של מנורה מהוות יחד קבוצת משקיעים. על כן, מותר היה לקופות של מנורה יחד להחזיק רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.10 ברבעון השני של שנת 2009 מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב של חברת סקורפיו נדל"ן, בשיעור של 13.24% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 2). ברבעון העוקב מנורה מכרה חלק מההחזקות, והמשיכה להחזיק בקופה זו בשיעור של 10.81% (נספח 5, עמוד 5) עד לרבעון השני של שנת 2012 (נספח 5, עמודים 9, 15, 21, 27, 33, 39, 51, 56, 63 ו-70). חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון NR2. על כן, מותר היה להחזיק בקופה עד 5% מהערך הנקוב של סדרה זו.

- 30.11 באותה התקופה מנורה החזיקה אגרות חוב של חברת סקורפיו נדל"ן גם בקופות מס' 119, 122, 260, 441, 826, 981, 1144 ו-1146 (נספח 5), בשיעור כולל העולה על 10% מהערך הנקוב של הסדרה. הקופות של מנורה מהוות יחד קבוצת משקיעים. על כן, מותר היה למנורה להחזיק בכל הקופות יחד רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.12 ברבעון השלישי של שנת 2009 מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה 1) של חברת אורד, בשיעור של 5.2% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 5). ברבעון הראשון של שנת 2010 שיעור ההחזקה בסדרה זו הגיע לכ-7.5% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 15). חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון NR1. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.13 החל מהרבעון השלישי של שנת 2009 ועד הרבעון הראשון של שנת 2010, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה 2) של חברת אורד, בשיעור של 5.65% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמודים 5, 9 ו-15). ברבעון הראשון של שנת 2012 מנורה רכשה פעם נוספת אגרות חוב של סדרה זו, והחזיקה בשיעור של 5.6% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 63). ברבעון השני של שנת 2012 מנורה הגדילה את ההחזקות ל-13.54% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 69). חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון NR1. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.14 ברבעונים הראשון והשני של שנת 2012 מנורה החזיקה אגרות חוב של אותה סדרה גם בקופות מס' 665, 826, 827 ו-1154, בשיעור כולל של יותר מ-10% מהערך הנקוב של הסדרה. הקופות של מנורה מהוות יחד קבוצת משקיעים. על כן, מותר היה למנורה להחזיק בכל הקופות יחד רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.15 החל מהרבעון השלישי של שנת 2009 ועד הרבעון הראשון של שנת 2010, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה יב) של חברת אפריקה ישראל, בשיעור של 5.79% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמודים 4, 9 ו-15). חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון CC. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 30.16 החל מהרבעון השלישי של שנת 2009 ועד הרבעון הרביעי של 2009, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה טז) של חברת אפריקה ישראל, בשיעור של 5.39% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמודים 4 ו-9). חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון CC. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מערך הנקוב של הסדרה.
- 30.17 ברבעון הרביעי של שנת 2009 מנורה החזיקה בקופות מס' 168, 260, 441, 665, 827, 1146, 1154 ו-1280, אגרות חוב של חברת נאוסטי. שיעור ההחזקות בקופה מס' 168 בלבד עמד על 10.78% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 10). אגרות החוב לא דורגו, ולכן מותר היה למנורה להחזיק רק עד 5% בקופה אחת, ורק עד 10% בכל הקופות יחד.
- 30.18 החל מהרבעון הראשון של שנת 2010 ועד הרבעון הראשון של שנת 2011, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה א) של חברת דור אלון אנרגיה, בשיעור של 5.23% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמודים 16, 21, 27, 34 ו-39). סדרה זו לא דורגה. על כן מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

30.19 החל מהרבעון השלישי של שנת 2011 ועד הרבעון הרביעי של אותה שנה, מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב (סדרה ד) של חברת דלק אנרגיה, בשיעור של 5.83% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמודים 51 ו-56). סדרה זו לא דורגה. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

30.20 ברבעון הרביעי של שנת 2010 מנורה החזיקה בקופה מס' 168 אגרות חוב של חברת דש איפקס, בשיעור של 6.1% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 5, עמוד 34). סדרה זו לא דורגה. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

31. מנתונים אלה עולה כי מנורה הפרה באופן שיטתי ונמשך את המגבלות שהוטלו עליה בתקנות ניהול קופות גמל.

32. מגדל ביצעה את ההפרות הבאות -

32.1 ברבעון הראשון של שנת 2011 מגדל החזיקה בקופה מס' 162 אגרות חוב של חברת סקורפיו נדל"ן, בשיעור של 5.81% מהערך הנקוב של הסדרה. חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון D (נספח 6, עמוד 30). על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

32.2 ברבעונים השלישי והרביעי של שנת 2011 מגדל החזיקה בקופה מס' 162 אגרות חוב (סדרה א) של חברת אורד, בשיעור של 7.18% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 6, עמודים 30 ו-41). חברת מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון B. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

32.3 ברבעונים הראשון והשני של שנת 2012 מגדל החזיקה בכלל הקופות שלה אגרות חוב (סדרה א) של אורד. במהלך הרבעון הראשון שיעור ההחזקה עמד על 10.07% מהערך הנקוב של הסדרה, ובמהלך הרבעון השני על 12.59%. הקופות של מגדל מהוות יחד קבוצת משקיעים. על כן, מותר היה למגדל להחזיק בכל הקופות יחד רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.

32.4 ברבעונים השלישי והרביעי של שנת 2011 מגדל החזיקה בקופה מס' 162 אגרות חוב (סדרה א) של חברת סאנפלאוור, בשיעור של 5.16% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 6, עמודים 38 ו-42). אגרות החוב לא דורגו. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

33. מנתונים אלה עולה כי גם מגדל הפרה באופן שיטתי ונמשך את המגבלות שהוטלו עליה בתקנות ניהול קופות גמל.

34. פסגות ביצעה את ההפרות הבאות -

34.1 ברבעון הראשון של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה י) של חברת גדות ביוכימיה, בשיעור של 11.34% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 3). חברת מידרג דירגה סדרה זו ברמת סיכון BBB-. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.

- 34.2 ברבעון הראשון של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה טו) של חברת אפריקה ישראל, בשיעור של 11.17% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 3). חברת מידרוג דירגה את אגרות החוב ברמת סיכון BBB+. ברבעון העוקב צומצם שיעור ההחזקה ל-10.16% (נספח 7, עמוד 8), ודירוג אגרות החוב ירד ל-BBB+. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 7.5% מהערך הנקוב של הסדרה. ברבעון השלישי של שנת 2009, צומצם שיעור ההחזקה ל-9.69% אך הדירוג של הסדרה ירד ל-CC (נספח 7, עמוד 12). על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה. פסגות המשיכה להחזיק בסדרה זו, בחריגה מהשיעורים המותרים, עד לרבעון הראשון של שנת 2010 (נספח 7, עמודים 18 ו-25). ברבעון השלישי והרביעי של שנת 2009 פסגות החזיקה בסדרה זו גם בקופות מס' 113, 237, 707, 1216 ו-1218, בשיעור כולל העולה על 10% מהערך הנקוב של הסדרה וחורג מהשיעור המירבי המותר לקבוצת משקיעים.
- 34.3 ברבעון הראשון של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה יז) של חברת אפריקה ישראל, בשיעור של 12.37% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 3). חברת מידרוג דירגה את הסדרה ברמת סיכון BBB+. ברבעון העוקב צומצם שיעור ההחזקה ל-8.19%, ורמת הסיכון ירדה ל-BBB (נספח 7, עמוד 8). רמות דירוג אלה אפשרו להחזיק רק עד 7.5% מהערך הנקוב של הסדרה. ברבעון השלישי של שנת 2009 צומצם שיעור ההחזקה ל-7.47%, ודירוג הסדרה ירד ל-CC (נספח 7, עמוד 12). על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה. פסגות המשיכה להחזיק בסדרה זו בקופה זו, בשיעורים שונים החורגים מהמותר, עד לרבעון הראשון של שנת 2010 (נספח 7, עמודים 18 ו-25).
- 34.4 ברבעון השני של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה ג) של חברת אנגל אירופה, בשיעור של 6.05% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 8). חברת מידרוג דירגה את אגרות החוב ברמת סיכון CC. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה. החזקה זו נמשכה ברבעון השלישי של שנת 2009 (נספח 7, עמוד 12). ברבעון הרביעי של אותה השנה עלה שיעור ההחזקה ל-6.49% מהערך הנקוב של הסדרה, בעוד שהדירוג ירד ל-D (כשל פירעון) (נספח 7, עמוד 18). פסגות המשיכה להחזיק בסדרה זו עד לרבעון הרביעי של שנת 2010 (נספח 7, עמודים 24, 31, 38 ו-45).
- 34.5 ברבעון השני של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 283 אגרות חוב (סדרה 1) של חברת פולאר תקשורת, בשיעור של 5.53% מהערך הנקוב של הסדרה. אגרות החוב לא היו מדורגות. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה. פסגות המשיכה להחזיק בסדרה זו עד לרבעון הרביעי של שנת 2009.
- 34.6 ברבעון השני של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 283 אגרות חוב (סדרה 5) של קבוצת פרפט, בשיעור של 8.02% מהערך הנקוב של הסדרה. סדרה זו לא דורגה. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה. פסגות המשיכה להחזיק באגרות החוב עד לרבעון הרביעי של שנת 2009.

- 34.7 ברבעון השלישי של שנת 2009 פסגות החלה להחזיק בקופה מס' 106 גם אגרות חוב (סדרות י, יא, יג ו-יF) של חברת אפריקה השקעות, בשיעורים של 6.67%, 5.92%, 5.79% ו-7.5% מהערך הנקוב של סדרות אלה, בהתאמה (נספח 7, עמוד 12). חברת מידרוג דירגה סדרות אלה ברמת סיכון CC. בהתאם לכך, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של כל אחת מסדרות אלה. פסגות המשיכה להחזיק בשיעורים חורגים של סדרת אלה עד הרבעון הראשון של שנת 2010, גם כאשר הדירוג של סדרות אלה ירד ל-D (כשל פירעון), ואף לאחר שהן הפסיקו להיות מדורגות (נספח 7, עמודים 18 ו-25).
- 34.8 מהרבעון הרביעי של שנת 2009 החלה פסגות להחזיק בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה ה) של חברת אנגל משאבים, בשיעור של 5.51% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 18). מעלות דירגה סדרה זו ברמת סיכון D. לכן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה. פסגות המשיכה להחזיק בסדרה זו, בשיעור העולה על 5% מהערך הנקוב של הסדרה, עד הרבעון השני של שנת 2011 (נספח 7, עמודים 24, 31, 38, 44, 51 ו-57).
- 34.9 ברבעון הרביעי של שנת 2009 החלה פסגות להחזיק בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה ב) של חברת גמול השקעות, בשיעור של 23.82% מהערך הנקוב של הסדרה. סדרה זו לא היתה מדורגת. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 18). ברבעון הראשון של שנת 2010 פסגות החלה להחזיק באגרות חוב מסדרה זו גם בקופות מס' 113 ו-1303, כאשר ההחזקה בקופה 106 עמדה על שיעור של 18.03% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 25). על כן, ההחזקה בכלל הקופות עלתה על שיעור של 10% מהערך הנקוב של הסדרה. החזקה חורגת זו, הן בקופה מס' 106 והן בכלל הקופות יחד, נמשכה עד הרבעון השלישי של שנת 2010.
- 34.10 ברבעון הראשון של שנת 2010 החלה פסגות להחזיק בקופה מס' 106 גם אגרות חוב (סדרה ג) של חברת גמול השקעות, בשיעור של 23.82% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 26). פסגות החזיקה בסדרה זו גם בקופות מס' 113 ו-1303. סדרה זו לא היתה מדורגת. על כן, מותר היה להחזיק רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה בקופה אחת, ועד 10% מהערך הנקוב של הסדרה על ידי קבוצת משקיעים. חריגה זו נמשכה עד לרבעון השני של שנת 2010.
- 34.11 ברבעון הרביעי של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 283 אגרות חוב (סדרה ב8) של חברת גלובל פיננס, בשיעור של 5.88% מהערך הנקוב של הסדרה. חברת מידרוג דירגה סדרה זו ברמת סיכון B. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 34.12 ברבעון הרביעי של שנת 2009 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה ב) של חברת מלר, בשיעור של 7.08% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 18). חברת מידרוג דירגה סדרה זו ברמת סיכון BB. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 34.13 ברבעון הראשון של שנת 2010 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה ה) של חברת קמור, בשיעור של 8.63% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 26). פסגות החזיקה באגרות החוב מסדרה זו גם בקופות מס' 113 ו-1303, בשיעור כולל של 10.23% מהערך הנקוב של הסדרה. סדרה זו לא היתה מדורגת. על כן, מותר היה להחזיק רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה בקופה אחת, ורק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה על ידי קבוצת משקיעים.

- 34.14 ברבעון הראשון של שנת 2010 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה א) של חברת סקורפיו נדל"ן, בשיעור של 6.15% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 25). סדרה זו לא היתה מדורגת. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 34.15 ברבעון הראשון של שנת 2010 פסגות החזיקה בקופה מס' 106 אגרות חוב (סדרה ב) של חברת רוזבאד מדיקל, בשיעור של 6.64% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 24). פסגות חדלה להחזיק בסדרה זו ברבעון השני של שנת 2010, אך שבה להחזיק בה ברבעון הראשון של שנת 2011, בשיעור של 7.48% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 7, עמוד 31). על פי הדיווח של פסגות, אגרות החוב לא היו מדורגות. על כן מותר היה להחזיק בקופה רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
35. מנתונים אלה עולה כי גם פסגות הפרה באופן שיטתי ונמשך את המגבלות שהוטלו עליה בתקנות ניהול קופות גמל.
36. כלל ביצעה את ההפרות הבאות -
- 36.1 החל מהרבעון השלישי של שנת 2009, כלל החזיקה בקופה מס' 170 אגרות חוב (סדרה 1) של חברת לידקום, בשיעור של 6.42% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 8, עמוד 9). חברת מידרוג דירגה סדרה זו בתחילת התקופה ברמת סיכון CC. בהמשך, ברבעון הרביעי של שנת 2009, הורד הדירוג של סדרה זו ל-C (נספח 8, עמוד 12). ברבעון השני של שנת 2010 חברת מידרוג הפסיקה לדרג אגרות חוב אלה, והן הפכו ללא מדורגות. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 36.2 ברבעון הרביעי של שנת 2009 כלל החזיקה בקופה מס' 170 אגרות חוב (סדרה 1) של חברת ניסן, בשיעור של 6.37% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 8, עמוד 12). סדרה זו לא היתה מדורגת. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 36.3 החל מהרבעון השני של שנת 2011, כלל החזיקה בקופה מס' 170 אגרות חוב (סדרה ה) של חברת א. לוי השקעות ובנין, בשיעור של 6.21% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 8, עמוד 33). חברת מדרוג דירגה סדרה זו ברמת סיכון NR1. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 36.4 ברבעון השלישי של שנת 2011 כלל החזיקה בקופה מס' 170 אגרות חוב (סדרה ב) של חברת אורד, בשיעור של 6.99% מהערך הנקוב של הסדרה (נספח 8, עמוד 43). חברת מעלות דירגה את הסדרה ברמת סיכון B. על כן, מותר היה להחזיק בקופה אחת רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה.
- 36.5 החל מהרבעון הרביעי של שנת 2010 ועד הרבעון הראשון של שנת 2012 כלל החזיקה בכל הקופות שלה יחד אגרות חוב של חברת ארזים השקעות, בשיעור של 10.57% מהערך הנקוב של הסדרה. מעלות דירגה את הסדרה ברמת סיכון D. על כן מותר היה להחזיק בכל הקופות יחד רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.

- 36.6 במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2011 כלל החזיקה בקופה מס' 170 אגרות חוב (סדרה ג) של חברת אינטרקולוני, בשיעור של 5.87% מהערך הנקוב של הסדרה. בנוסף, כלל החזיקה באותה התקופה אגרות חוב מסדרה זו, בכל הקופות יחד, בשיעור של 11.08% מהערך הנקוב של הסדרה. אגרות החוב לא היו מדורגות. על כן, מותר היה להחזיק רק עד 5% מהערך הנקוב של הסדרה בקופה אחת, ורק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה על ידי קבוצת משקיעים.
- 36.7 במהלך הרבעון הראשון של שנת 2011 כלל החזיקה במספר קופות אגרות חוב (סדרה א) של חברת סקורפיו נדל"ן, בשיעור של 21.8% מהערך הנקוב של הסדרה. חברת מדורג דירגה את הסדרה ברמת סיכון N/R. על כן, מותר היה לכלל להחזיק בכל הקופות יחד רק עד 10% מהערך הנקוב של הסדרה.
37. מנתונים אלה עולה כי גם כלל הפרה באופן שיטתי ונמשך את המגבלות שהוטלו עליה בתקנות ניהול קופות גמל.
38. הנתונים שהוצגו בבקשה זו אינם ממצים. ייתכן שהמשיבות חרגו ממגבלות ההשקעה שהוטלו עליהן בהחזקת אגרות חוב מסדרות נוספות.
39. לפי מיטב ידיעת המבקשות, המשיבות מעולם לא דיווחו על חריגה בהשקעה לעומת המותר, כפי שהן מחוייבות לעשות. כמו כן, הן המשיכו לגבות את דמי הניהול, כאילו לא בוצעו חריגות.
40. לחברי הקבוצה נגרמו נזקים של ממש כתוצאה מהתנהלות המשיבות. חברות רבות, אשר הנפיקו את אגרות החוב שבהן ארעה חריגה, נקלעו לחדלות פרעון, ובמקרים רבים נערכו להן הסדרי נושים. הדברים נכונים ביחס לחברות אפריקה ישראל, נאוסטי, גמול השקעות, מלר, רזבאד מדיקל, לידקום, קמור, ארזים השקעות, אורד, לידר, קבוצת שרם פודים, א. לוי ועוד. ברור לחלוטין כי אם המשיבות היו מגבילות את ההחזקה באותן אגרות חוב לשיעור המותר, ההפסד כתוצאה מחדלות הפרעון של החברות היה קטן. כך יוצא כי חריגה ממגבלות ההשקעה הסבה לעמיתים נזק עצום.
41. הנה, המשיבות הפרו את ההגבלות שחלו עליהן והחזיקו אגרות חוב בשיעורים החורגים באלה שנקבעו, לא דיווחו על החריגה לממונה על שוק ההון, והמשיכו לגבות דמי ניהול.

חלק רביעי - עילות התביעה

42. המעשים המתוארים מקימים לחברי הקבוצה, העמיתים בקופות הגמל, עילות תביעה ברורות לחלוטין.
43. חיוב בדמי ניהול בניגוד לתקנות ניהול קופות גמל מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה. סעיף 63(א) לפקודת הנזיקין מורה כי "מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוג או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו".
44. האיסור לחרוג מהוראות ההשקעה נועד לשם הגנה על ציבור העמיתים, הם חברי הקבוצה. על כן, ברור לחלוטין כי בגין חריגה מהמגבלות הקבועות בתקנות ניהול קופות גמל, קמה עילת תביעה של הפרת חובה חקוקה.

45. המשיבות גם עשו עושר ולא במשפט על חשבון חברי הקבוצה. המשיבות חייבו את הלקוחות בדמי ניהול בניגוד לתקנות. בדרך זו המשיבות קיבלו שלא על פי זכות שבדין נכס וטובת הנאה, שבאו להן מאדם אחר, ועל כן הן חייבות להשיב לאותו אדם אחר את הזכיה, כאמור בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.

46. מעשי המשיבות ומחדליהן מהווים גם הפרת חוזה, ומקימים עילת תביעה בשל כך. הלקוחות התקשרו עם המשיבות מתוך הנחה שהמשיבות יפעלו בהתאם להוראות הדין הרלוונטיות. הנחה זו נמצאת בבסיס ההסכמה של הלקוחות עם המשיבות. על כן, חיוב שלא בהתאם להוראות ההשקעה מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה בגין הפרת חוזה.

47. המשיבות גם הפרו את חובות הנאמנות החלות עליהן. ביו המשיבות והעמיתים נוצרו יחסי נאמנות מכח החוק ומכח הסכם, בהתאם לסעיפים 1 ו-2 לחוק הנאמנות. יחסי הנאמנות מקימים חובות נאמנות. סעיף 10(א) לחוק הנאמנות קובע כי "נאמן חייב לשמור על נכסי הנאמנות, לנהלם ולפתחם ולפעול להשגת מטרות הנאמנות, ומוסמך הוא לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו". סעיף 10(ב) לחוק הנאמנות קובע כי "במילוי תפקידיו חייב הנאמן לנהוג באמונה ובשקידה כפי שאדם סביר היה נוהג באותן נסיבות". המשיבות לא שמרו על נכסי הנאמנות, ולא פעלו באמונה ובשקידה. הן השקיעו את הכספים של הציבור בניגוד להגבלות הקבועות בחוק. כך לא נוהג אדם סביר.

48. בנוסף, מעשי המשיבות ומחדליהן מקימים לחברי הקבוצה עילת תביעה מכח עוולת הרשלנות. סעיף 35 לפקודת הנזיקין מורה כי "עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה". מנהלים של קופות גמל ופנסיה הנוהגים באופן סביר לא מפריים את המגבלות הקבועות בתקנות ניהול קופות גמל, ומשמבוצעת הפרה - לא גובים דמי ניהול.

49. לפיכך, מעשי המשיבות מקימים לחברי הקבוצה שלל עילות תביעה.

חלק חמישי - הסעדים

50. עילות התביעה מזכות את חברי הקבוצה בהשבת דמי הניהול. תקנה 41ב(ד)(2) לתקנות ניהול קופות גמל אוסרת לגבות דמי ניהול, בגין תקופות מסויימות, בשל חריגה ממגבלות ההשקעה.

51. בנוסף לכך, כתוצאה מהחריגה מהמגבלות הקבועות בתקנות ניהול קופות גמל נגרם נזק לחברי הקבוצה. כך למשל, אגרות החוב של חברת אפריקה ישראל נרכשו על ידי מנורה תוך חריגה קשה מההיקף המותר. חברת אפריקה ישראל לא עמדה בתנאי אגרות החוב, ונאלצה לגבש הסדר נושים, שכלל ויתור על חלק נכבד מהחוב. הדברים נכונים ביחס לחלק גדול מההשקעות שבהן בוצעה חריגה. כמובן שאם המשיבות היו מגבילות את ההשקעה במכשירים מסוכנים אלה לשיעורים הקבועים בתקנות ניהול קופות גמל ופנסיה, הנזק היה קטן יותר.

52. בהתאם לכך, חברי הקבוצה זכאים לסעדים הבאים -

- 52.1 השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי המשיבות במקרים של חריגה ממגבלות ההשקעה הקבועות בתקנה 2ד41 לתקנות אישור וניהול קופות גמל; כשהיקף ההשבה יבוצע בהתאם לתקנה 41ב(ד)(2) לתקנות ניהול קופות גמל;
- 52.2 פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק שנגרם להם עקב החריגה מהוראות ההשקעה; וכן
- 52.3 מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין.
53. לכל אחת מהמבקשות נגרם נזק עקב הגביה שלא כדין של דמי הניהול. למבקשת מס' 1 נגרם נזק בסכום של כ-139 ש"ח. למבקשת מס' 2 נגרם נזק בסכום של כ-28 ש"ח. למבקשת מס' 3 נגרם נזק בסכום של כ-320 ש"ח. למבקשת מס' 4 נגרם נזק בסכום של כ-76 ש"ח. לסכומים אלה יש הפרשי הצמדה וריבית, ממועדי הגביה של דמי הניהול. כמו כן נגרם למבקשות נזק נוסף, עקב החריגה ממגבלות ההשקעה, בהתייחס לאגרות חוב של חברות שנקלעו למצב של חדלות פרעון.
- העתקי מסמכים ודוחות של המשיבות בנוגע למבקשות מצורפים לבקשה זו כנספחים 9 עד 12.
54. סעיף 4(ב) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לענין סעיף זה, כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק – (1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק". הראינו כי הבקשה עומדת בדרישה זו, על נקלה.
55. בהתאם לתקנות 2(א)(11) ו-2(א)(12) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010, יש לציין בבקשת אישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. המבקשות עותרות לקבוע גמול בשיעור של 10% משווי ההטבה לציבור (בתוספת מס ערך מוסף, אם חל), ושכר טרחה לפי השיעורים שנקבעו בהחלטת בית המשפט העליון בע"א 2046/10 שמש נ' רייכרט (פורסם בנבו, 23.5.2012). באותו ענין נקבע כי "על כל סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח, ייפסק לטובת בא-הכוח המייצג שכר טרחה בשיעור של 25%; על כל סכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 20%; ועל כל סכום שנגבה בפועל מעל 10 מיליון ש"ח, ייפסק שכר טרחה בשיעור של 15%" (פסקה 16). הגמול ושכר הטרחה המבוקשים אינם כוללים את שכר הטרחה וההוצאות בגין הדיון בבקשת האישור.

חלק שישי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה בייצוגיות

56. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...". בסעיף 2 לתוספת השניה נקבעה הקטגוריה הבאה - "תביעה נגד מבטח, סוכן ביטוח או חברה מנהלת, בקשר לענין, לרבות חוזה ביטוח או תקנון קופת גמל, שבינם לבין לקוח, לרבות מבוטח או עמית, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו". על כן ניתן להגיש בגין מקרה זה תביעה ייצוגית נגד המשיבות, שהן חברות מנהלות.
57. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן: (1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה". המבקשות היו עמיתות בקופות של המשיבות בתקופה הרלוונטית. על כן, הן אווזות בעילות תביעה אישיות, כל אחת כלפי המשיבה שאצל הקופות שלה היא הייתה עמיתה.

58. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". תנאים אלה מתקיימים.

59. התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה. לשם בירור עילת התביעה בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע בשאלות הבאות – האם המשיבות חרגו מהוראות ההשקעה, האם הן היו רשאיות לגבות דמי ניהול בתקופה הרלוונטית, האם הן חייבות להשיב את דמי הניהול, האם נזק כתוצאה מהחריגה בהשקעות לעומת המותר, ועוד. ברור כי היסודות המשותפים למבקשות וליתר חברי קבוצת התובעים מהווים המרכיב העיקרי, אפילו הבלעדי, בהתדיינות זו. המערכת העובדתית והמשפטית, עליה מבוססת הבקשה, משותפת למבקשות, ולכל קבוצת התובעים. על כן, ברור כי שאלות מהותיות של עובדה ומשפט משותפות לכלל חברי הקבוצה.

60. למען הזהירות נוסף כי לא נדרשת זהות מוחלטת של כל השאלות הטעונות הכרעה, העובדתיות והמשפטיות – ראו רע"א 8332/96 שמש נ' רייכרט, פ"ד נ"ה (5) 276, 296 (2001). כן ראו רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי, פסקה 10 לפסק הדין של כבוד השופט ריבלין (פורסם בנבו, 5.7.2012). מעבר לכך, סעיף 20 לחוק תובענות ייצוגיות קובע דרכים שונות לטפל בתביעה האישית של כל אחד מחבר הקבוצה.

61. לאור העובדות הברורות והתשתית המשפטית שהצגנו בבקשה זו ברור כי קיימת אפשרות סבירה, ואף למעלה מכך, כי השאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה.

62. אין ספק כי בענייננו ניהול ההליך במתכונת של תביעה ייצוגית מהווה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. הנזק שנגרם לכל אחד מחברי הקבוצה אינו גדול, ולא מצדיק ניהול תביעה ייצוגית, בוודאי כשמדובר במערכה נגד גופים רבי עצמה כמו המשיבות. בנוסף, לצורך הגשת התביעה וניהולה נדרשת בדיקה מעמיקה ביותר, אשר מרבית חברי הקבוצה אינם יכולים לבצע. גם גודל הקבוצה, בשמה המבקשות תובעות את המשיבים, מצדיק את אישור התובענה כייצוגית. זוהי הדרך היעילה וההוגנת להכריע בענין ולהשיב לחברי הקבוצה את הכספים שהמשיבות גבו כדמי ניהול שלא כדין.

63. עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקשות פועלות למען השבת דמי הניהול שנגבו שלא כדין.

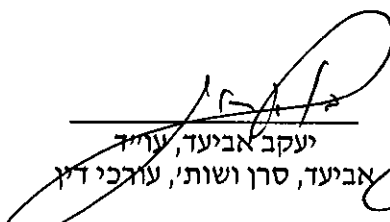
64. לסיכום, כל הדרוש לשם אישור התובענה כייצוגית מתקיים בבירור.

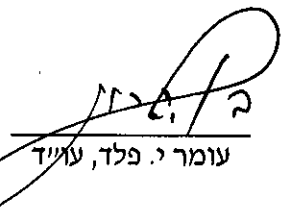
חלק שביעי - סוף דבר

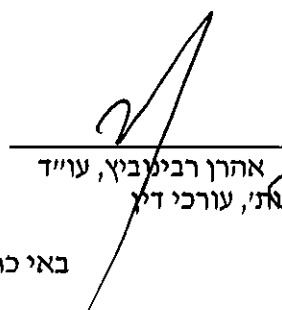
65. בקשה זו נתמכת בתצהירי המבקשות, המאמתים את העובדות המופיעות בה.

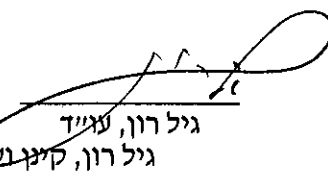
66. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש ברישא לבקשה.

67. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

 יעקב אביעד, עו"ד
 אביעד, סרן ושות', עורכי דין

 עומר י. פלד, עו"ד

 אהרן רבימביץ, עו"ד

 גיל רון, עו"ד
 גיל רון, קינג ושות', עורכי דין

באי כח המבקשות

תל-אביב, 31 בדצמבר 2015.